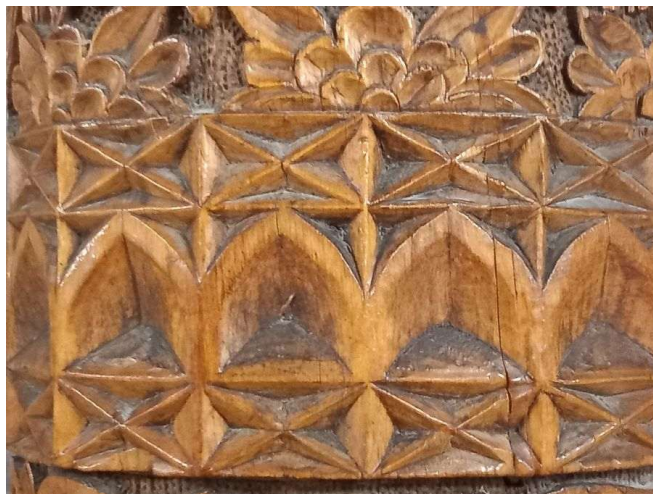

Шаҳодат додани корҳои чӯбӣ

Дар ин силсила бо номи “Шаҳодатҳо дар тарҳҳои чӯб” мо дар тарҳҳои чӯбии тоҷикӣ, ки бо Китоби Муқаддас пайванд доранд, маъноҳои эҳтимолии рӯҳониро мебинем.

Ин расмҳо дар ин силсила Чойхонаи Душанберо, ки соли 2025 таҳриб шуда буд, ба хотир меоранд. Ман шод будам, ки соли 2024 ба он ҷо сафар кардам ва аз тамоми корҳои аҷиби чӯбу чӯб ба ваҷд омадам.

Дар Осиёи Миёна рассомон ва устодони зиёде дорем, ки бо чӯб кор карданро хуб медонанд. Дар Инҷили Маркӯс (6:3) мо мебинем, ки Исо ҳамчун дуредгар таълим гирифтааст.

Маркӯс 6:1–6 – 1 Исо бо шогирдонаш аз он ҷо баромада, ба шаҳри Худ баргашт. 2 Рӯзи шанбе ӯ дар ҷамоатхона ба таълим додани мардум шурӯъ кард. Бисёр касоне, ки ӯро мешуниданд, ангушти ҳайрат газид, чунин мегуфтанд: «Ин фикрҳо дар сари вай аз куҷо пайдо мешаванд? Ин чӣ ҳикматест, ки ба ӯ дода шудааст? Чӣ гуна ӯ чунин муъҷизаҳои бузург мекунад? 3 Магар ӯ ҳамон дуредгар нест, ки модараш Марям, бародаронаш Яъқуб, Юсӣ, Яхудо ва Шимъун ҳастанд ва хоҳаронаш ҳам дар байни мо зиндагӣ мекунад?» Онҳо дар ҳақиқи Исо шакку шубҳа карданд.

4 Исо ба онҳо гуфт: «Пайғамбар дар шаҳри худ, байни хешон ва хонадони худ қадр надорад, вале дар ҷама ҷойи дигар ӯро бо эҳтиром қабул мекунад». 5 ӯ дар он шаҳр танҳо ба чанд бемор даст расонда, онҳоро шифо дод ва ба ғайр аз ин ҳеҷ муъҷизае нишон дода натавонист. 6 ӯ аз беимонии онҳо дар ҳайрат афтод. (ҚМО)

Аввалан, мо мебинем, ки Исо ҳаёти муқаррарӣ дошт, зеро ӯ касб омӯхта буд ва дар доираи оила ба воя расидааст. Вақте ки ӯ дар ҷамъомади маҳаллӣ сухан мегӯяд, мардум мепурсанд: «Чӣ тавр ин дуредгар дар бораи Каломи Худо сухан мегӯяд?» Тарбияи ӯ тибқи усулҳои анъанавии онҳо набуд ва бинобар ин, ба таълимоти ӯ муҳолифат мекарданд.

Раббиёни яҳудӣ аксар вақт як касб ё ҳунаро мебуданд, ки бо даст кор карданро талаб мекард. Дар ин ҷо калимаи «дуредгар» маънои умумии «кор бо даст» -ро дар бар мегирад. Эҳтимолан Исо бо чӯб кор мекард, аммо шояд кори сангтарошӣ ё сохтмони хонаҳо низ дар бар мегирифт.

Сипас, биед ба оилае назар афканем, ки Исо дар он ба воя расидааст. Худо Марямро хангоми бокира буданаш барои таваллуди муъҷизавӣ интихоб намуд (Луқо 1:35), ва тавре ки дар Инҷили Матто омадааст, Юсуф ва Марям то таваллуди Исо робитаи ҷинсӣ надоштанд (Матто 1:25). Дар асоси бародарону хоҳарони зиёде, ки дар ин порча номбар шудаанд, мо мебинем, ки онҳо пас аз таваллуди Исо ба дунё омадаанд. Рӯйхати зикршуда нишон медиҳад, ки Исо аввалин фарзанд буд.

Саволе, ки «Оё Исо дуредгар нест? Ва писари Марям?» ба таври таҳқиромез дода шудааст. Онҳо таърихи Ӯро камтар арзишнок мешумориданд. Ғайр аз ин, номи Маряро зикр мекунанд, дар ҳоле ки яҳудиён одатан шахсро бо номи падар ишора мекарданд. Аз ин сабаб, Исо ёдовар мешавад, ки пайғамбар дар зодгоҳаш эҳтиром намеёбад.

Дар ин порча Исо ба таври ғайримустақим худро пайғамбар меномад. Аксар вақт мешунавем, ки баъзе имондорон меӮянд, Исо пайғамбар набуд, то бо андешаҳои динҳои дигар ихтилофе пеш наояд. Бо вучуди ин, Исо беш аз як пайғамбар буд — вале Ӯ инчунин пайғамбар буд. Мо аз хондани Каломи Худо медонем, ки Ӯ Писари Одам, Писари Худо, Подшоҳ ва Худованди Масеҳ аст.

Мо танҳо ба он фикра кифоя намекунем, ки Исо танҳо пайғамбар буд. Ӯ пешгӯӣ мекард, аммо Ӯ бештар аз пайғамбар буд — ва на танҳо дуредгар.

Худовандо, мо ба Ту шуқр меӮем, ки Исоро ба ҷаҳон фиристодӣ. Мо ҳаёти Ӯро мебинем, ки чӣ гуна бо мо дар иртибот буд. Мо суханонашро мешунавем ва мӯъҷизаҳояшро мебинем — ва он ҳама ба мо нишон медиҳад, ки Ӯ дар ҳақиқат кист.

Дарахти ҳаёт

Тарҳи ҷӯби тоҷикӣ дар Чайханаи Роҳат дарахти ҳаётро дар доҳили ҷӯб нишон медиҳад. Тасвир ҳаёт, фаровонӣ ва афзоишро нишон медиҳад. Чӣ тавр мо метавонем ҳаётро аз сар гузаронем ва ҳадафи зиндагӣ чист? Вақте ки Одаму Ҳавво дар боғ буданд, онҳо дарахте доштанд, ки дар миёнаи боғ ҷойгир буд.

Ҳастӣ 2:8-9 меӮяд, “Ва Худованд Худо боғе дар Адан ба тарафи машриқ шинонд; ва он одамро, ки сиришта буд, дар он ҷо гузошт. 9 Ва Худованд Худо ҳар гуна дарахти хушнамуд ва хушхӯрро, ва дарахти ҳаётро дар васати боғ, ва дарахти маърифати неку бадро аз замин рӯёнид.”

Воқеъ дар маркази боғ манбаи ҳаёт буд, на инсоният. Ин дарахт дар баробари дарахти маърифати некиву бадӣ зиндагӣ ва интиҳоби онҳоро дар маркази худ қарор додааст. Се бор дарахти ҳаёт зикр шудааст (2:9, 3:22 ва 3:24) ва ин дарахт ҳаёт бахшид. Пас аз он ки гуноҳ ба ҷаҳон ворид шуд, инсоният аз он ҷудо шуд. Ин манбаи ҳаёти рӯҳонӣ гум шуд ва ҷудоиро барои нишон додани ниёзи мо ба Ӯ истифода бурд.

Тархрезии дарахти ҳаёт дар ҷӯб ба мо орзуи ҳадафи ҳаёт ва ҷустуҷӯи ҷовидонаро нишон медиҳад. Мисли Масалҳо 13:12, ки меӮяд, “Умедвории дуру дароз дилро бемор мекунад, вале муроде ки ҳосил шуда бошад, дарахти ҳаёт аст.” Ки Худо дар мо ташнагӣ меофарад ва агар мо ӯро пайдо кунем ё ба Ӯ иҷозат диҳем, ки моро пайдо кунад, мо метавонем боз як намуди дарахти ҳаётро лаззат барем.

Барои аҷдодони мо дар боғ ба онҳо умри зиёд дода шудааст, аммо онҳо интиҳоби худро доштанд. Барои мо имрӯз, оё мо Худои Ҳайро меҷӯем, ки ҳаёти фаровон медиҳад ё мо кӯшиш мекунем, ки бо аъмоли худхоҳонаи худ қабул шавем? Худои Ҳай имрӯз ҳаётро пешкаш мекунад, вақте ки мо ба Ӯ бо тарзи пешниҳоди Ӯ меоем. Вақте ки Одаму Ҳавво гуноҳ карданд, онҳо натавонистанд бо аъмоли худ худро пинҳон кунанд, балки маҷбур шуданд қурбонии Худоро қабул кунанд, то гуноҳҳои худро пӯшонанд. Ҳастӣ 3:21-24 меӮяд... 21 Ва Худованд Худо барои Одам ва зани ӯ либос аз пӯст сохт ва онҳоро пӯшонид. 22 Ва Худованд Худо гуфт: «Инак, Одам мисли яке аз Мо орифи неку бад гардидааст; ва акнун мабодо дастӣ худро дароз кунад, ва аз дарахти ҳаёт низ гирифта хӯрад, ва то абад зинда монад». 23 Ва Худованд Худо ӯро аз боғи Адан берун кард, то ки

заминро, ки аз он гирифта шудааст, кор кунад. 24 Ва Одамро бадар ронд, ва ба тарафи шарқи боғи Адан каррубиёро, ва шамшери оташбори чархзанандаро гузошт, то ки роҳи дарахти ҳаётро ниғаҳбонӣ кунанд. (КМ99)

Худо либоси қурбониро медиҳад, аммо Одаму Ҳавво низ бо оқибатҳои гуноҳашон рӯ ба рӯ шуданд. Шумо чӣ гуна ризқи Худоро ёфтаед?

Худовандо, имрӯз мо дарахти ҳаётро дар ту сарчашмаи ҳаёт мебинем. Метавонед ба мо нишон диҳед, ки чӣ тавр Масеҳ сарчашмаи ҳаёт аст?

Дарахти маърифати неку бадӣ

Матн: Ҳастӣ 1:31; 2:9, 16–17

Дарахти маърифати неку бад дар мобайни боғи Адан, дар баробари дарахти ҳаёт ҷойгир буд. Мо метавонем бипурсем: агар Худо ҳама чизро неку ва комил офарида бошад, пас оё ин дарахт низ хуб набуд?

Дар чунин вазъият, инсон имкони интиҳоби дӯст доштан ва итоат кардан ба Худоро дошт ё, баръакс, нофармонӣ карданро. Худо меҳост, ки инсон интиҳоб кунад. Дарахт худ хуб буд, зеро он ба Одаму Ҳавво озодии интиҳоби ҳақиқиро ато намуд. Сарҳадҳо ҳамеша чизи неку мебошанд — онҳо моро ҳифз мекунад. Дар оғоз танҳо як фармон буд: оё инсон метавонист ба танҳо як фармон итоат кунад?

Соддагӣю ростқавлӣ дар рӯзҳои аввал ҳукмфармо буд, аммо ниҳоят Одаму Ҳавво тасмим гирифтанд, ки аз он дарахт бихӯранд ва дарк карданд, ки чӣ неку асту чӣ бад. Ин фармон қонуни Худоро ифода мекард — он танҳо як буд, аммо ҳадафи амиқ дошт: додани сарҳад, ҳифзи ҳаёт ва ёдрас кардани маҳдудияти инсон. Баръакси дарахти ҳаёт, он наҷот намедод. Он танҳо имкони интиҳоби дуруст ё нодурустро пешниҳод мекард. Монанди гуфтаи Румӣ 1:19–20, ки инсон наметавонад узр оварад, зеро ҳақиқат барояш зоҳир шудааст. “19 Зеро онҳо ҳар чиро, ки дар бораи Худо маълум аст, медонанд, чунки Ё Худо ба онҳо маълум кардааст. 20 Аз офариниши олам одамон ба воситаи аз назар гузарондани чизҳои офаридаи Худо сифатҳои нонамоёни Худоро фаҳмида метавонанд. Яъне қувваи абадӣ ва табиати илоҳии Худо ба онҳо маълум аст. Бино бар ин, одамон баҳонае надоранд.” (КМО).

Инсон бо ихтиёр ва озодии худ офарида шудааст ва метавонад ба Худо содиқ монад. Имон — ҳамеша муносибат ва интиҳоби дил аст. Вақте ки мо Худоро дӯст доштан ва ба Ё итоат карданро интиҳоб мекунем, муносибати мо бо Ё амиқтар мешавад. Аммо вақте итоат намекунем, ҷудой ба вучуд меояд.

Дар ин қисса гуноҳ аз ҷониби дарахт нест — гуноҳ аз интиҳоб оғоз мегардад. Одаму Ҳавво ба гуфтаи Худо бовар накарданд ва бо оқибатҳои интиҳоби худ рӯ ба рӯ шуданд.

Ин кандакорие, ки аз як ҷойхонаи Душанбе аст, дарахти интиҳобро инъикос мекунад. Оё касе аз он меҳӯрад ё худдорӣ мекунад? Худо моро бо тавоноии интиҳоби озод офаридааст. Ҳар яки мо масъули интиҳоби худ ҳастем. Дарахти маърифати неку бадӣ — рамзи имкони итоат кардан ё сарпечӣ кардан аст. Одаму Ҳавво хӯрданро интиҳоб карданд. Мо интиҳоб ва натиҷаи онҳоро ба ирс бурдаем ва бо табиате таваллуд мешавем, ки ба гуноҳ майл дорад.

Ман ин тарҳи чӯбиро дӯст медорам, зеро он интиҳоби инсонро инъикос мекунад. Фазои боз дар болои он моро ба боло нигарон мекунад. Худо фуруд омад, то ин фосиларо пур кунад ва ба мо умед бахшад. Мо чӣ интиҳоб мекунем?

Қолиб он аст, ки ҳар як устои чӯб низ, мисли инсон, интиҳоб мекунад. Онҳо бо интиҳоби чӯб ва тарҳ оғоз мекунанд. Натиҷа — як кандакориест, ки ё зебоиро нишон медиҳад, ё иштибохро, агар усто аз ҳад зиёд фишор оварда бошад. Ин ҳамон интиҳоби мост.

Худовандо, барои озодии фикр кардан ва интиҳоб кардан Ту шуқр мекунем.

Бигзор мо ҳамеша Туро интиҳоб кунем ва муносибати мо бо Ту амиқ гардад, то аз баракатҳои ҳузури Ту ва муҳаббати Ту баҳра барем.

Ҳастӣ 6:1–16 — Наҷот тавассути киштии чӯбӣ

Дар Ҳастӣ 6 мо мебинем, ки Худованд ба Нӯҳ ва писаронаш фармон медиҳад, ки аз чӯб киштӣ созанд. Дар оятҳои 14–16 гуфта мешавад, ки киштӣ бояд аз чӯби сарв сохта мешуд. Ин киштии чӯбин утоқҳо, бом ва дарро дар бар мегирифт. Он барои он сохта шуда буд, ки имондорон аз довари Худо наҷот ёбанд. Худо раҳмдил аст ва барои наҷоти имондорон нақшае дошт. Ҳастӣ 6:14-16

14 Барои худ киштие аз чӯби қўфар бисоз; лонаҳо дар киштӣ бино кун, ва онро аз дарун ва аз берун қир бимол. 15 Ва онро ин тавр бисоз: қади киштӣ сесад зирӯ бошад, бари он — панҷоҳ зирӯ, ва баландии он — сӣ зирӯ. 16 Равзане дар киштӣ бисоз, ва онро ба зирое аз боло тамом кун, ва дари киштиро аз паҳлуи он бигузор; ва қабатҳои поён, миёна ва боло дар он бисоз.

Чаро Худо меҳост ҷаҳонро набуд кунад ва танҳо боқимондари наҷот диҳад? Худои муқаддас бадкории ҷаҳонро дид — Ё дили одамонро медонист ва кирдори ононро медид. Ё хушнуд набуд ва меҳост нишон диҳад, ки инсоният наметавонад худро роҳнамоӣ ва наҷот диҳад. Онҳо ба Наҷотдиҳанда ниёз доранд ва бояд дили худро аз гуноҳ дур гардонанд ва ба таъминоти Худо барои наҷот эътимод кунанд.

Сабаби довари оянда бадкирдори иҷтимоӣ буд — кӯшиши инсоният барои мустақилона зиндагӣ кардан, дур аз Худо. Киштии чӯбини Нӯҳ воситаи наҷот шуд. Тафаккури инсонӣ танҳо ба ҳалокат мебарад, аммо роҳи баракат — таваккал ба Худост. Наҷот дар шинохтани Худо ва эътимод ба Ёст.

Худо наҷот медиҳад, вале инсон бояд дили худро тағйир диҳад ва дарк кунад, ки ӯ худро наҷот дода наметавонад — ӯ бояд ба киштӣ ворид шавад.

Ҳангоми фаҳмидани ин порча, мо мебинем, ки давраи пеш аз Нӯҳ пур аз бадӣ буд. Гӯё фариштаҳо дар он замон нақш доштанд, ки ҳоло тибқи 2 Петрус 2:4 дар доварӣ ва маҳбас ҳастанд. Тӯфон динамика ва сарҳадҳои нава барои инсоният ва фариштагон овард. Дар миёни ин ҳама тағйирот, достони наҷот ва таваккал ба Худо дар маркази таваҷҷуҳ қарор мегирад.

Биёед мо низ бубинем, ки Худо чӣ гуна наҷот медиҳад. Ё мисли одам фикр намекунад. Роҳҳои Ё аз роҳҳои мост, ва файзи Ё принципҳои абадии наҷотро муқаррар мекунад.

Дар таърих мо метавонем кандакориҳои чӯбиро дар Самарқанд, Ҳисор, Хучанд ва Хулбук мушоҳида кунем. Сутунҳои чӯбӣ кори муфассали устодони хунармандро ифода мекунанд, ки хостаанд анъанаи кандакориро идома диҳанд. Тарҳҳо ҳаёт, фаровонӣ ва

осмонро тасвир мекунад. Биёед ба баъзе аз ин тарҳҳо назар андозем ва андеша кунем, ки онҳо чӣ дostonеро барои мо мегӯянд.

Нӯҳ ва писаронаш маҷбур шуданд, ки кишти созанд — барои тӯфоне, ки ҳеҷ гоҳ пеш аз он надида буданд. Бархе муфасссирон мегӯянд, ки дар он замон дунё бештар ба гармхонае монанд буд, ки дар он намӣ бе борон ташаккул меёфт. Инсон бояд фурутан мешуд ва барои наҷот ба киштии чӯбин ворид мегашт. Нӯҳ кишти сохт, вале Худо буд, ки наҷот дод.

Киштии чӯбин ва сутунҳои кандакоришудаи таърихӣ ба мо хотиррасон мекунад, ки бояд ба Худо така кунем. Бигзор мо ба ин дoston ва ҳунари рассомони тоҷик назар андозем, то принципҳои зиндагӣ, ки онҳо таълим медиҳанд, дар ҳаёти мо низ таҷассум ёбанд.

Худовандо, мисли Нӯҳ мо низ раҳмати Туро меҷӯем. Бигзор ба роҳҳои шариронаи худ эътимод накунем, балки дарк кунем, ки танҳо Ту метавонӣ моро наҷот диҳӣ.

Хуруҷ 12:1–11 – Муайянкунӣ дар чӯб

Хуруҷ 12:1–11 тасвир мекунад, ки чӣ гуна мардуми яҳудӣ иди Фисхро чашн мегирифтанд. Барраеро қурбонӣ карда, хуни онро ба сутунҳои дар ва қисми болои чорчӯбаи дар мегузоштанд. Ин маъно дошт, ки хуни Барраи Фисҳ барои ин хонадон наҷот хоҳад дод.

1 Ва Худованд ба Мусо ва Ҳорун дар замини Миср суҳан ронда, гуфт: 2 «Бигзор ин моҳ барои шумо сари моҳҳо бошад; бигзор он барои шумо моҳи якум дар миёни моҳҳо бошад. 3 Ба тамоми ҷамоати Исроил суҳан ронда, гӯед: „дар рӯзи даҳуми ҳамин моҳ бигзор ҳар яке баррае барои хонавода бигиранд, яъне барои ҳар хонадон як барра. 4 Ва агар аҳли байт барои истеъмоли барра кам бошанд, бигзор вай бо ҳамсояи наздики хонааш, мувофиқи шумораи нуфусашон бигирад; ба андозаи хӯрдани ҳар яке ба барра ширкат кунед.

5 Барраи шумо бояд беайб, наринаи яқсола бошад; аз гӯсфандон ва бузон онро бигиред. 6 Ва бигзор он назди шумо то рӯзи чордаҳуми ҳамин моҳ ингоҳ дошта шавад, ва онро тамоми ҷамъомади ҷамоати Исроил беғохирӯзӣ забҳ кунанд. 7 Ва аз хуни он гирифта, ба ҳар ду паҳлударӣ ва ба болодариҳои хонаҳое ки дар онҳо онро меҳӯранд, бимоланд.

8 Ва гӯшташро дар он шаб ба оташ бирён карда, бо фатир бихӯранд; бо сабзаҳои талх онро бихӯранд. 9 Аз он хом, ё дар об пухта нахӯранд, балки ба оташ бирён шуда бошад, бо каллаю почаҳояш ва дилу дарунаш. 10 Ва аз он то субҳ боқӣ нагузоред; ва он чиро, ки аз он то субҳ боқӣ монда бошад, ба оташ бисӯзонед. 11 Ва онро ин тавр бихӯред: камари шумо баста, кафшҳои шумо бар пойҳои шумо, ва асои шумо дар дастӣ шумо бошад; ва онро шитобон бихӯред, ки ин фисҳи Худованд аст. (КМ99)

Таърихан, мардуми яҳудӣ ёди Худоро дар чорчӯбаи дари худ мегузоштанд, то нишон диҳанд, ки Худо ҳамеша ҳузур дорад.

Ҳамчунин, дар оятҳои 12:13 ва 12:22–23 дида мешавад, ки хун дар сутунҳои дар рамзи муҳофизати Худованд аз доварӣ буд. Худованд аз он хонаҳое мегузашт, ки ба гуфтаҳояш имон оварда буданд. Дар ҳамон шаб, фариштаи Худованд аз болои он хонаҳое гузашт, ки сокинонаш бо имон хунро бар сутунҳои дар молиданд. Хун гуноҳҳои онҳоро пӯшонид ва ба Худо имкон дод, ки аз онҳо гузарад ва онҳоро доварӣ накунад. Раҳмати Худо дар он намоиш рӯи ҳезум ба онҳо зоҳир шуд.

Дар ин саҳна Худо муҳофизат мекунад ва танҳо он касонеро доварӣ менамояд, ки имон намеоранд. Доварӣ бар худоёни дурӯғини мисриён бо ҳар як даври балои илоҳӣ намоён мешавад. Худо — Худои зинда ва маъбудӣ ҳақиқӣ аст. Ба Ё пайравӣ кунед ва сачда намоед.

Дари хона ба нуқтаи иртибот бо ҷаҳони беруна табдил ёфтааст. Дар иди Фисх, он ба рамзи имони аҳли хонадон табдил меёбад. Ин беҳтарин ҷой барои нишон додани имони касоне буд, ки дар дохили он зиндагӣ мекарданд. Ҳар касе, ки аз он ҷо мегузашт, медид ва метавонист бипурсад, ки чӣ рӯй додааст.

Дар ҷомеаи тоҷик, вақте ки касе вафот мекунад, ҳамсояҳо инро тавассути нишонае дар назди дар медонанд. Пас, дар он вазъият низ хуни барра нишон медод, ки сокинони он хона чӣ кор кардаанд ва ба чӣ бовар доранд. Хуни дари ҷӯбин шаҳодат медод, ки онҳо бо қурбонии наҷот алоқаманд ҳастанд.

Дар Такрори Шариат 6:4–9 остонаи дар маконе барои ёд кардани Худо ва нақл кардани неъматҳои Ё ба фарзандон аст.

4 Бишнав, эй Исроил! Худованд Худои мо Худои ягона аст. 5 Ва ту Худованд Худои худро бо тамоми дили худ, ва бо тамоми ҷони худ, ва бо тамоми қуввати худ дӯст бидор.

6 Ва ин суҳанон, ки ман имрӯз ба ту амр мефармоям, бигзор бар дили ту бошад, 7 Ва онҳоро ба писаронат талқин бикун, ва ҳангоми нишастанат дар хонаи худ, ва ҳангоми роҳ рафтаниат, хобиданиат ва бархостаниат дар бораи онҳо гуфтугӯ намо, 8 Ва онҳоро ҳамчун аломат бар дастӣ худ бибанд, ва онҳо ҳамчун нишона дар миёни чашимонат бошад, 9 Ва онҳоро бар паҳлудариҳои хонаи худ ва бар дарвозаҳои худ бинавис. (Такрори Шариат 6:4–9, КМ99)

Эътиқоде, ки онҳо нишон медоданд, ин буд, ки бо Худо ва ягонагии Ё робитаи шахсӣ доранд. Гузоштани ояте дар тарафи ростӣ дар нишон медод, ки онҳо кӣ ҳастанд. Онҳо бо Худои шахсӣ пайваست буданд, ки меҳост, оила ва ҷомеаи онҳо шахсияти нав дошта бошанд.

Дарвоза ба макони шаҳодат табдил ёфт. Онҳо ҳар рӯз аз он мегузаштанд ва бо ин изҳор мекарданд, ки имон доранд. Барои мо имрӯз, шаҳодати мо чист? Мо ба ҷаҳони беруна чӣ нишон медиҳем, ки ба чӣ бовар дорем?

Вақте ки мо ба хонаи худ дар Тоҷикистон кӯчидем, дар берун наъли аспе овехта буд, ки соҳибони пешин онро барои пешгирии бадӣ гузошта буданд. Мо, ки ба хурофот бовар надорем, онро бардоштем. Бисёр вақт, набудани ашъи хурофотӣ худ шаҳодатест.

Парвардигоро, мо ба Ту ва танҳо ба Ту таваккал мекунем. Мо меҳомем, ки имони худро ба дигарон нишон диҳем. Ба мо ҳикмат деҳ, то эътиқоди худро ба тавре баён кунем, ки ба Ту писанд бошад.

Исо дар салиб мемирад

18 Зеро паёми салиб барои онҳое, ки ҳалок мешаванд, ҷаҳолат аст, вале барои мо, ки дар роҳи наҷот ҳастем, қуввати Худост. 1 Қўринтиён 1:18

1 Қўринтиён 1:18 ба мо маънои амиқи салибро нишон медиҳад. Барои касоне, ки нақшаи наҷотро намефаҳманд, салиб рамзи нангин аст. Аммо барои имондорон он

манбаи ҳаёт ва рамзи муҳаббат ва қудрати Худо мебошад. Салиб қуввати Худоро ифода мекунад, зеро марги Масеҳ метавонад ҳар касеро, ки ба Ӯ имон меорад, наҷот диҳад.

Аз нигоҳи инсонӣ, марги Масеҳ дар салиб метавонад нишонаи беобрӯӣ бошад, гӯе ки Худо Ӯро тарк карда бошад. Аммо дар асл, ин қурбонии пурмуҳаббат яке аз бузургтарин намунаҳои муҳаббати Худо ба инсон аст. Масеҳ бо омодагӣ гуноҳҳои моро ба гардан гирифт. Ӯ, ки гуноҳро намедонист, барои мо гуноҳ гардид (2 Қўринтиён 5:21). Аз ин рӯ, салиб муҳаббати пурқуввати Худоро ба намоиш мегузорад.

Тарҳҳои ҳунари чӯбкорӣ дар Осиёи Марказӣ таъсири фарҳангие доранд, ки ба ҳаёти маънавӣ ва иҷтимоии минтақа саҳт алоқаманд аст. Масалан, бисёре аз ин тарҳҳо дарахти ҳаётро нишон медиҳанд, ки манбаи ҳаётро дар Худо рамз мекунад. Ҳамчунин, аломатҳои геометрие мавҷуданд, ки ба рушди маънавӣ ва таълим ишора мекунанд. Дар сутунҳо нақшҳои сершуморе дида мешаванд, ки робитаи миёни олами ҷисмонӣ ва ҷаҳони рӯҳиро ифода менамоянд — мисли ҳавлии бостонии Хучанд. Ҷолиб он аст, ки салиб ба як рамзи марказӣ табдил ёфтааст.

Тангаҳои асри VII дар Бухоро салибро тасвир мекунанд. Ин далелест бар он ки то чӣ андоза имони масеҳӣ дар он замон паҳн ва таъсиргузор буд. Салиб барои масеҳиёни Осиёи Марказӣ рамзи аслии эътиқод буд. Онҳо ба ягон бут ё дигар тасвирҳо эътиمود надоштанд, балки салибро ҳамчун нишони наҷот эҳтиром мекарданд. То ба имрӯз, осори ҳунарие, ки бо салиб алоқаманд аст, ба мерос мондаанд ва аз он замонҳо то имрӯз зинда мондаанд.

Ҳунармандони чӯбкор, ки аксарияташон пайрави Масеҳ буданд, бо ифтихор ин рамзро дар кори худ ҷой медоданд — ба намунаи Исо, ки худ низ дуредгар буд. Тарҳҳои чӯбин, ҳатто агар барои биноҳои сиёсӣ ё динии дигар истифода мешуданд, дар баробари унсурҳои Китоби Муқаддас, салибро низ дар бар мегирифтанд. Барои он ки рамз бо фарҳанги дигар муҳолифат накунад, салибро бо нақшҳои геометрӣ мутобиқ мекарданд.

Салиб дар сутунҳо ва кандакорӣҳои чӯбӣ гувоҳи он аст, ки бисёре аз ҳунарҳои асрҳои IX ва X решаи масеҳӣ доранд. Онҳо салибро рамзи асосии эътиқоди худ мешумориданд. Дигарон низ ин рамзро медонистанд, вале ба он эътироз намекарданд — ё онро ҳамчун нишонаи фарҳанги гузашта қабул мекарданд, ё ба сабаби шабоҳат ба дигар рамзҳои анъанавии худ.

Падари Осмонӣ,

Барои қудратат, ки дар салиб зоҳир шуд, ташаккур меғўям. Ман мехоҳам ин наҷотро қабул кунам ва ба Исо ҳамчун Наҷотдиҳандаи худ эътиمود кунам. Ман муҳаббати Туро ба дунё мебинам, вақте ки Писарат бо омодагӣ барои гуноҳҳои ман дар салиб ҷон дод.

Бихишт

Дар салиби чӯбини Масеҳ роҳи осмон кушода шуд. Ҳамин тавр, нақшҳо ва тарҳҳои чӯбини тоҷикон моро водор месозанд, ки дар бораи бихишт андеша кунем. Биёед бубинем, чӣ гуна ин нақшҳои ҳезумӣ ба мо манзараҳои осмонро ёдрас мекунанд.

Кори чӯби тахта дар ҷойхонаи «Роҳат» моро водор мекунад, ки ба боло нигарем ва шукӯҳҳои эҳтимолии бихиштро бубинем. Бихишт макони фаровонӣ ва ҳайрат аст. Сарфи назар аз тарҳҳо дар ҳезуми ҷисмонӣ, осмон ҷои ибодати рӯҳонӣ аст, ки дар он онҳое, ки ба Масеҳ имон доранд, бо Ӯ сокин хоҳанд буд. Дар Юҳанно 14:1-14 Исо меғўяд...

1 Дили шумо музтариб нашавад; ба Худо имон оваред, ба Ман низ имон оваред. 2 Дар хонаи Падари Ман иқоматгоҳ бисёр аст; ва агар чунин намебуд, магар ба шумо мегуфтам: „Меравам, то ки барои шумо ҷой тайёр кунам“? 3 Ва ҳангоме ки биравам ва барои шумо ҷой тайёр кунам, боз омада, шуморо бо Худ мебарам, то дар он ҷое ки Ман ҳастам, шумо низ бошед. 4 Ҷое ки Ман меравам, шумо онро медонед, роҳро низ медонед».

5 Тумо ба Ё гуфт: «Худовандо! Намедонем, ки Ту кучо меравӣ; пас чӣ гуна метавонем роҳро донем?»

6 Исо ба вай гуфт: «Ман роҳ ва ростӣ ва ҳаёт ҳастам; касе наметавонад назди Падар ояд, магар ин ки ба василаи Ман; 7 Агар Маро мешинохтед, Падари Маро низ мешинохтед; ва аз ҳамин дам Ёро мешиносед ва Ёро дидаед».

8 Филиппус ба Ё гуфт: «Худовандо! Падарро ба мо нишон деҳ, ва ин барои мо кофист».

9 Исо ба вай гуфт: «Ин қадар вақт Ман бо шумо будам, ва ту Маро нашинохтӣ, Филиппус? Ҳар кӣ Маро бинад, Падарро дидааст; пас чӣ тавр мегӯӣ: „Падарро ба мо нишон деҳ“? 10 Оё бовар намекуни, ки Ман дар Падар ҳастам, ва Падар дар Ман? Суханоне ки Ман ба шумо мегӯям, аз Худ намегӯям; Падаре ки дар Ман сокин аст, Ё ин аъмолро мекунад. 11 Ба Ман имон оваред, ки Ман дар Падар ҳастам, ва Падар дар Ман; вагар на, ба хотири он аъмол ба Ман имон оваред.

Исо барои онҳо ҷой тайёр мекунад, то ки сукунат ва ягонагӣ бо Худо аён бошад ва ҳамду санои абадӣ барои файзу марҳамати Худо ба амал ояд. Мо сазовори бихишт нестем, вале Худо ваъда додааст, ки имондорон бубинанд.

Юҳанно 11:40 Исо мегӯяд, “Исо ба вай гуфт: «Оё ба ту нагуфтам, ки агар имон оварӣ, ҷалоли Худоро хоҳӣ дид?»”

Дар ин эпизод Исо Лаззорро аз мурдагон эҳё мекунад. Онон, ки имон овардаанд, қудрати Худоро ва назари бихиштро мебинанд. Ҷое, ки мо эҳё мешавем, то бо ҷалоли Худо зиндагӣ кунем. Исо бар марг ва дӯзах қудрат дорад (Ваҳй 1:17-18). “«Намарс; Манам Аввалин ва Охири 18 Ва Зинда; ва Ман мурда будам, ва инак то абад зинда ҳастам, омин; ва калидҳои дӯзах ва мамонт дар дасти Ман аст.» Инҳо суханони Масеҳи эҳёшуда мебошанд!

Тарҳҳои ҷӯб моро маҷбур мекунанд, ки ҷалоли осмонро тасаввур кунем. Он чизе, ки инсон тарроҳӣ карда метавонад, ҳеҷ чизро бо тарҳи Худо муқоиса намекунад. Бо вучуди ин, ҷовидонии тарҳҳо ба мо тасаввурот медиҳад, ки бо Худо чӣ имконпазир аст.

Вақте ки шумо нигоҳ мекунад, ба фикри шумо чӣ меояд? Оё шумо умедоро мебинед, ки ба чизи беҳтаре пешниҳод карда мешавад? Дар Юҳанно 11:25 Исо мегӯяд, ки Ё эҳё ва ҳаёт аст. Калиди ворид шудан ба осмон Исо аст, ки на дуредгар аст. Ё барои мағлуб кардани марг мурд ва калиди мо барои ворид шудан ба ҳузури абадии Худост. Оё бовар мекунад? Агар шумо ба суханони Масеҳ имон оваред ва ба Ё таваккал кунед, намемиред, балки зинда хоҳед монд (11:26). Дар посух ба ин, Марто мегӯяд, ки вай бовар дорад, ки Исо Писари Худост. Аҳамият диҳед, ки эътиқоди вай ба кӣ будани Исо вобаста аст. Ё Писари рӯҳонии Худост. Ин унвон ба кӣ будани Ё дахл дорад - Ё бидуни рақобат бо Падари худ як аст. Фикр накунад, ки ин унвон як чизи ҷисмониро дорад, ки Худоро таҳқир мекунад.

Баръакс, ин шахсияти Масехро нишон медиҳад. Дар ҷавоб ба ин вазъият сарварони динӣ ба Исо сачда накарданд ё эҳтиром накарданд, балки меҳостанд Ёро бикушанд (Юҳанно 11:45-48).

Худовандо, ман ба ту менигарам ва дар ҳайрат истодаам. Нақшаи наҷоти ту ва омодагии ту барои мубодилаи ҳузури худ бо касе мисли ман аз бузургии ту шаҳодат медиҳад. Ман имрӯз меҳоҳам туро парастииш кунам.

Юҳанно 19:1-16 — Пилотус Исоро ба мурдан дар салиб маҳкум мекунад

1 Он гоҳ Пилотус Исоро гирифта, тозиёна зад. 2 Ва сарбозон тоҷе аз хор бофта, бар сараш ниҳоданд, ва ҷомаи арғувон ба Ё пӯшонданд, 3 Ва гуфтанд: «Салом, эй Подшоҳи Яҳудиён!» Ва Ёро торсакӣ мезаданд.

4 Боз Пилотус баромада, ба онҳо гуфт: «Инак, Ёро пеши шумо мебарорам, то бидонед, ки ман дар Ё ҳеҷ айбе намеёбам». 5 Ва Исо, дар ҳолате ки тоҷи аз хор бофтае бар сар ва ҷомаи арғувон дар бар дошт, берун омад. Ва Пилотус гуфт: «Инак Он Одам!» 6 Чун саркоҳинон ва мулозимон Ёро диданд, фаръёд зада, гуфтанд: «Ёро маслӯб кун, маслӯб кун!» Пилотус ба онҳо гуфт: «Шумо Ёро гирифта, маслӯб кунед, зеро ки ман дар Ё айбе намеёбам».

7 Яҳудиён ба вай ҷавоб доданд: «Мо шарияте дорем, ва мувофиқи шарияти мо Ё бояд имирад, чунки Худо Писари Худо кардааст». 8 Чун Пилотус ин суханро шунид, беш аз пеш ҳаросон шуд. 9 Ва боз ба сарбозхона даромада, ба Исо гуфт: «Ту аз кучой?» Лекин Исо ба вай ҷавоб надод. 10 Пилотус ба Ё гуфт: «Ба ман сухан намегӯӣ? Магар намедонӣ, ки қудрат дорам Туро маслӯб кунам ва қудрат дорам Туро озод кунам?»

11 Исо ҷавоб дод: «Ҳеҷ қудрате бар Ман намедоштӣ, агар аз боло дода намешуд; аз ин рӯ он касе ки Маро ба ту таслим кард, гуноҳи бештаре дорад». 12 Ва аз он вақт Пилотус саъй дошт Ёро озод кунад, лекин яҳудиён фаръёд зада, гуфтанд: «Агар Ёро озод кунӣ, дӯсти қайсар нестӣ; ҳар кӣ даъвои подшоҳӣ кунад, душмани қайсар аст». 13 Чун Пилотус инро шунид, Исоро берун овард ва дар он ҷое ки Сангфарш ва ба ибронӣ Ҷабто номида мешуд, бар курсии доварӣ нишаст.

14 Рӯзи ҷумъаи арафаи иди фисҳ буд, ки дар соати шашум ба яҳудиён гуфт: «Инак, одшоҳи шумо!» 15 Лекин онҳо фаръёд заданд: «Ёро нест кун, нест кун, маслӯб кун!» Пилотус ба онҳо гуфт: «Оё Подшоҳи шуморо маслӯб кунам?» Саркоҳинон ҷавоб доданд: «Ғайр аз қайсар подшоҳе надорем». 16 Ниҳоят, Ёро ба дасти онҳо супурд, то ки маслӯб кунанд. Ва онҳо Исоро гирифта бурданд.

Тарҳи салиб дар тӯли 2000 соли охир бо марги Исо алоқаманд аст. Дар тӯли таърихи калисо, салиб хушбабареро, ки наҷот тавассути салиб меояд, дар марказ қарор додааст. Сарчашмаи ҳаёти мо дар марги Масеҳ дар салиб ҷой дорад. Пас аз он ки Исо дар салиб

мурд, Ёро се рӯз дафн карданд ва пас аз он аз қабр бархост. Ҳамин тавр, салиб на танҳо марги қурбонии Масеҳро, балки эҳёи Ёро низ нишон медиҳад.

Ба салиб кашидан — латукӯби пешакӣ, қамчинкорӣ ва таҳқири умумӣ аз ҷониби онҳоест, ки Ёро боздошт карда буданд, дар назар дошт. Исо ҷисман таҳқир ва масҳара карда шуд. Ё бояд салиби худро мебардошт, вале аз сабаби заъфи ҷисмонӣ пас аз латукӯб, сарбозон як шахси дигарро маҷбур карданд, ки салиби Ёро барад.

Пилотус меҳост Исоро озод кунад, зеро медонист, ки Ё бегуноҳ аст, аммо издиҳом, ки аз ҷониби роҳбарони динии яҳудӣ барангехта шуда буданд, маслӯб кардани Ёро талаб карданд. Дар ёд доред, ки ин рӯзи иди Фисҳ буд ва роҳбарони динӣ бояд ин идро таҷлил мекарданд, вале дар ин ҷо онҳо Исоро ба салиб меҳкӯб карданд. Пилотус меҳост бо раҳм як маҳбусро барои ид озод кунад. Халқ исёнгареро интиҳоб кард, ки бар зидди ҳукумати Рум хестанӣ буд. Ин боис шуд, ки Исои бегуноҳ ба сӯи маслӯб бурда шавад.

Салиб бештар аз нишонаи ранҷу азоб аст. Дар салиб Писари Худо баҳои гуноҳҳои ҷаҳонро пардохт кард ва муҳаббати Худоро нишон дод. Исо муқаддасият ва адолати Худоро ҳимоя кард. Ё ихтиёри худро қурбон кард, то ки мо наҷот ёбем. Имрӯз, мо бо тавба аз гуноҳҳо ва таваккал ба Исо — Ҷонишини бегуноҳ — ки гуноҳи моро аз мо дур мекунад, наҷот меёбем.

Ояти охири матн меғӯяд (Юҳанно 19:16), ки Пилотус Исоро барои маслӯб кардан таслим кард. Аз доварӣ то салиб — чанд қадами кӯтоҳ ба сӯи теппаи марг.

Худовандо, ман медонам, ки Ту беадолатона мурдӣ, вале бо ихтиёр барои гуноҳҳои ман пардохтӣ. Ман ба Ту ташаккур меғӯям, ки Ту таҳқирро пазируфтӣ, то ман ҳаёт пайдо кунам.

Инҷили Юҳанно 19:16-27 – Роҳ ба сӯи салиб

16 Ниҳоят, Ёро ба дасти онҳо супурд, то ки маслӯб кунанд. Ва онҳо Исоро гирифта бурданд. 17 Ва Ё салиби Худро бардошта, ба он ҷое ки «Ҷои косахонаи сар» ва ба ибронӣ Ҷолҷолто ном дошт, равона шуд; 18 Дар он ҷо Ёро маслӯб карданд ва бо Ё ду каси дигарро: яке аз ин тарафаш ва дигаре аз он тарафаш, ва Исо дар миёна.

19 Пилотус айбномае навишта, бар салиб овехт, ки чунин навишта шуда буд: «Исои Носирӣ, Подшоҳи Яҳудиён». 20 Бисёре аз яҳудиён он айбномаро ҳонданд, зеро ҷое ки Исо маслӯб шуда буд, ба шаҳр наздик буд, ва айбномаро ба забонҳои ибронӣ, юнонӣ ва румӣ навишта буданд. 21 Саркоҳинони яҳудӣ ба Пилотус гуфтанд: «Нанавис: „Подшоҳи Яҳудиён“, балки он чи Ё мегуфт: „Манам Подшоҳи Яҳудиён“». 22 Пилотус ҷавоб дод: «Он чи навиштам, навиштам».

23 Ва сарбозон, чун Исоро маслӯб карданд, либоси Ёро гирифта, ба чор ҳисса тақсим карданд, ба ҳар сарбоз як ҳисса; ва пероҳанро низ гирифтанд; лекин пероҳан дарз надошт, балки аз боло то поён бофта шуда буд. 24 Пас онҳо ба якдигар гуфтанд: «Онро пора накунем, балки қуръа бар он партофта бинем, ки аз он ки мешавад», то ки Навишта ба амал ояд, ки меғӯяд: «Сару либоси Маро дар миёни худ тақсим карданд ва бар пероҳани Ман қуръа партофтанд». Ва сарбозон чунин карданд. 25 Дар назди салиби Исо модари Ё ва хоҳари модараш, Марьями завҷаи Қлӯпос, ва Марьями Маҷдалия истода буданд. 26 Чун Исо модари Худро бо он шогирде ки дӯст медошт, дар он ҷо истода дид, ба модари Худ гуфт: «Эй зан! инак писари ту». 27 Ва баъд ба шогирди Худ гуфт: «Инак модари ту!» Аз ҳамон соат он шогирд вайро ба хонаи худ бурд. Дар ин порча мо қадамҳое

мебинем, ки барои маслуб кардани Исо сурат гирифтанд. Ў дар роҳ ба сӯи салиб қадам мезанад. Салиби худро мебардорад, аммо аз дигар порчаҳо медонем, ки ӯ ба кӯмак ниёз дошт. Мақсад дар Инҷили Юҳанно ин аст, ки Исо дар роҳи маслуб шудан қарор дорад. Ў дар миёни ду нафари дигар дар теппае маслуб мешавад, ки шакли косахонаи сарро дорад. (КМ99)

Дар болои салибаш лавҳае овехта шудааст (Юҳанно 19:19). Эҳтимолан он аз чӯб ё маводи шабеҳ сохта шуда буд ва барои навиштани қиёте, ки маҳкумшуда содир кардааст, истифода мешуд. Дар мавриди Исо, “гуноҳаш” дар он буд, ки ӯ Подшоҳи яҳудиён аст. Барои Румиён ин маънои исёни зидди ҳукуматро дошт, ки дуруст набуд. Аммо дар тафаккури яҳудиён, ин маънои онро дошт, ки ӯ Масеҳ аст, ки ин ҳақиқат буд.

Навиштаи болои салиб шаҳодат медиҳад, ки Исо ки буд: подшоҳе, ки метавонад халқи худро наҷот диҳад ва барои онҳо ҷон диҳад. Саркоҳинон, ки маънии ин навиштаро мефаҳмиданд, хоистанд он тағйир ёбад, аммо Пилотус розӣ нашуд. Аҳамият диҳед, ки ин навишта ба се забон – юнонӣ, латинӣ ва арабӣ навишта шудааст, то ки ҳар кас онро фаҳмад ва паёмро аз даст надиҳад. Ҳатто Пилотус чизеро эълон мекунад, ки дар бораи Исо дуруст аст – Ў Масеҳ аст ва дар оянда наҷот хоҳад дод.

Сарбозон низ дар ин роҳ ҳузур доранд. Онҳо танҳо кори худро иҷро мекунанд ва ба онҳое, ки маслуб мешаванд, беэътино ҳастанд. Дар бепарвоии худ, барои ҷомаи Исо қимор мекунанд. Ин саҳнаи қимор пешгӯии Забур 21:18-ро иҷро мекунад, ки гуфтааст, “18 Ҳамаи устухонҳоямро мешуморам, лекин онҳо тамошокунон аз ман ниқор мегиранд.”

Дар охири порча Исо, аз салиб, ба шогирди маҳбуби худ, Юҳанно, супориш медиҳад, ки модарашро нигоҳубин кунад (Юҳанно 19:25-27). Чун фарзанди нахустини Марям, Исо масъулияти нигоҳубини модарашро дошт. Бародарони дигараш то баъд аз эҳё ба Ў имон наоварданд. Ин нишон медиҳад, ки Исо ҳатто дар лаҳзаҳои ниҳоии зиндагӣ дар бораи модараш ғамхорӣ мекард.

Мо мебинем, ки салиб дар таърихи тоҷикон мазмунӣ амиқ дорад. Ҳунармандони чӯбкорӣ аз аввал меҳостанд, ки чизҳои муҳимро дар тарҳҳои худ ҷой диҳанд. Онҳо салибро яке аз он рамзҳои мешумориданд, ки ҳаёт ва умед мебахшанд. Нигоҳе ба боғҳо ва биҳиштҳо низ нишон медиҳад, ки онҳо то чӣ андоза азизанд. Биёед имрӯз бори дигар ба салиб назар андозем ва тарҳҳоеро бубинем, ки дар сарзамини мо пеши рӯи мо қарор доранд.

Вақте ки дар назди салиб меистем, мо чиро мебинем? Оё мо ба рӯйдодҳои эҳсосии марги Масеҳ таваҷҷуҳ мекунем? Ё ба салиб нигарем ва бубинем, ки муҳаббати Худо чӣ гуна ба воситаи қурбонии ихтиёрии Наҷотдиҳандаи пок ба ҷаҳон рехта мешавад? Биёед ба салиб нигарем, то бубинем, ки Худо моро то чӣ андоза дӯст медорад – то он ҷо, ки Писари ягонаи Худо барои гуноҳҳои мо фидо кард. Бовар кунед ва тавба намоед, то ҳаёти ҷовидонӣ дошта бошед – чунон ки Каломи Худо ба мо ваъда медиҳад.

Худованд Исо, ташаккур, ки барои ман ҷон додӣ. Ман медонам, ки Ту бо ихтиёр ба салиб рафтӣ, то гуноҳҳои маро бардорӣ. Ташаккур, ки ҷазои гуноҳ — маргро пардохтӣ, то ман ҳаёт дошта бошам.

Юҳанно 19:28–42 — Марги Маслуби Масеҳ

28 Пас аз он Исо чун дид, ки ҳама чиз ба анҷом расидааст, то ки Навишта ба амал ояд, гуфт: «Ташнаам». 29 Дар он ҷо зарфе пур аз сирко истода буд. Пас исфанҷеро аз сирко пур карда, бар сари най ниҳоданд ва наздики даҳони ӯ бурданд. 30 Чун Исо сиркоро чашид, гуфт: «Ичро шуд!» Ва сар фурӯ оварда, ҷон дод. «Ҳеҷ як устухони ӯ шикаста нахоҳад шуд». 31 Лекин, азбаски рӯзи ҷумъа буд, барои он ки ҷасадҳо бар салиб дар рӯзи шанбе намонад, зеро ки он шанбеи бузург буд, бинобар ин яҳудиён аз Пилотус хоҳиш карданд, ки соқи пойҳои онҳоро бишкананд ва поён фуруваранд. 32 Сарбозон омада, соқи пойҳои он ду нафарро, ки бо ӯ маслуб шуда буданд, шикастанд; 33 Чун назди Исо омаданд ва диданд, ки аллакай мурдааст, соқи пойҳои ӯро нашикастанд, 34 Аммо яке аз сарбозон ба қабурғаи ӯ найза зад, ва ҳамон дам хун ва об ҷорӣ шуд. 35 Ва он касе ки дид, шаҳодат дод, ва шаҳодати вай рост аст; вай медонад, ки рост мегӯяд, то ки шумо низ имон оваред. 36 Зеро ин воқеъ шуд, то Навишта ба амал ояд, ки мегӯяд:

«Ҳеҷ як устухони ӯ шикаста нахоҳад шуд». 37 Ва Навишта боз дар ҷои дигар мегӯяд: «Ба Он Касе ки найза задаанд, назар хоҳанд дӯхт».

Дафни Исо

38 Пас аз он Юсуф, ки аз аҳли Ҳаромот ва, аз тарси яҳудиён, шогирди махфии Исо буд, аз Пилотус хоҳиш кард, ки Ҷасади Исоро бардорад; ва Пилотус ба вай иҷозат дод. Вай омада, Ҷасади Исоро бардошт. 39 Ва Ниқӯдимус, ки пештар шабона назди Исо омада буд, низ омад ва тақрибан сад ратл мур ва уди омехта бо худ овард. 40 Онҳо Ҷасади Исоро гирифтанд ва мувофиқи маросими дафни яҳудиён, ғанут пошида, ба кафан печонданд. 41 Дар он ҷое ки ӯ маслуб шуд, боғе буд, ва дар боғ қабри наве ки дар он ғанӯз ҳеҷ кас дафн нашуда буд: 42 Дар он ҷо Исоро дафн карданд, зеро ки арафаи шанбеи яҳудиён буд, ва он қабр наздик буд.

Дар ин порча мо лаҳзаҳои охири ҳаёти Исоро дар салиб мебинем. Ӯ изҳор мекунад, ки ташна аст, ва касе ба ӯ нӯшокии турш медиҳад. Баъд мегӯяд: «Тамом шуд». Ин суханон қадамҳои ниҳони нақшаи наҷоти Худоро нишон медиҳанд: қарзи гуноҳ пардохт шуд — анҷом ёфт. Ин суханон ба пардохти қарз мӯҳр гузошта, бори вазнини инсониятро ба анҷом мерасонанд.

Марги дар салиби ҷӯбин марги хеле дарднок буд. Нохунҳо дар дастҳо ва пойҳо ягона василае буданд, ки баданро дар салиб нигоҳ медоштанд. Барои нафаскашӣ, кас бояд пойҳояшро ба боло тела дода, дубора раҳо мекард — бо истифода аз маҳалли меҳҳо. Дар мавриди Исо, тақрибан 6 соат ин азоб такрор мешуд. Пас аз ин шиканҷаҳо, дар ҳолате ки осмон торик шуд ва мардум ӯро масҳара мекарданд, ӯ ҷони худро супурд.

Ҳукуматдорони Рум шаҳодат доданд, ки ӯ вафот кардааст, ва сарбозон ин маргро назорат намуданд. Сипас ду марди яҳудии мӯъмин ҷасади Исоро ба замин фароварда, бо эҳтиром дафн карданд (Юҳанно 19:38–39). Баъзе аз шогирдонаш низ он ҷо ҳузур доштанд ва тамоми равандро мушоҳида карданд. Онҳо мурдани Исоро диданд ва медонистанд, ки ӯ воқиян мурдааст. Худо ҳеҷ касро фиреб надод ва ба ҳеҷ як дурӯғ иҷозат надод, ки ҳақиқатро пинҳон кунад. Дуруғ гуфтан бар зидди марги Исои Масеҳ — ин дурӯғи зидди рӯйдоди рӯшан ва тасдиқшудаи таърихӣ аст.

Румиён, яҳудиён ва шогирдони Исо — ҳама марги ӯро диданд. Ҳеҷ яке аз онҳо натавонист онро рад кунад ё пинҳон созад.

Баъзе динҳо марги Масеҳро нангин ва беномус мешуморанд, аз ин рӯ кӯшиш мекунанд, ки роҳи дигареро пеш баранд. Аммо дар Китоби Муқаддас марги Ӯ ҳамчун амали муҳаббат нишон дода мешавад. Чунон муҳаббате, ки бузургтар аз он нест — фидо кардани ҷони худ барои дӯстони худ. Исо мурд, зеро мо гунаҳкорем. Худо ҷаҳонро чунон дӯст дошт, ки нақшаи пардохти гуноҳхоро ба миён овард. Танҳо як қурбонии бегуноҳ метавонист гуноҳи ҷаҳонро бикашад — ва Исо, ки ба таври мӯъҷиза таваллуд шуда ва ҳаёти бегуноҳ дошт, ҳамин қурбонии муқаддас гардид.

Дар Ваҳй 1:5–6 мо ин муҳаббати бузургро мебинем: *«Ва аз ҷониби Исои Масеҳ, ки шоҳиди амин, Нахустзода аз мурдагон ва Фармонфармои подшоҳони замин аст — Ӯ, ки моро дӯст медорад ва моро аз гуноҳҳоямон бо Хуни Худ халосӣ дод, ва моро подшоҳон ва қоҳинони Худо ва Падари Худ гардонд, — то абад ҷалол ва салтанат бод! Омин.»*

Муҳаббати Ӯ барои ҳар яки мо, ки ба Ӯ имон овардаем, роҳи ҷалол ва наҷотро боз кард. Дар охири порча мебинем, ки ҷасади Ӯро дар қабр мегузоранд — дар интизори эҳёи бузурге, ки бояд бирасад.

Ман ба Ту, Эй Исо, барои муҳаббатат, ки ҷони Худро барои гуноҳҳои ман фидо кардӣ, аз самими қалб ташаккур меғӯям.

Муҳаббати Ту бузургтарин намунаи фидокорист, ки ман мешиносам. Ман барои нақшаи наҷоти Худо, ки дар салиб ба анҷом расид, миннатдорам.

Юҳанно 20 - Эҳёи Исо

Юҳанно 20 бо нишон додани қабри холӣ ба эҳёи Масеҳ шаҳодат медиҳад. Аввал Марям қабри холиро мебинанд, пас Петрус ва Юҳанно. Онҳо рафта мебинанд, ки чӣ боқӣ мондааст: матои дафн ва рӯйпӯш боқӣ мондаанд, аммо ҷасади Исо эҳё шудааст. Ҳузури Петрус дере нагузашта пас аз нокомиҳои ӯ ба ҳаёти нав дар шахс умед мебахшад. Петрус, ки дар рӯзи Пантикост мавъиза хоҳад кард, шоҳиди асосии эҳёи ӯ мегардад. Дид ва имон овард (20:8).

Баъд, вақте ки шогирдон ба дигарон хабар медиҳанд, Марям дар наздикӣ меистад ва Исои Масеҳ ба ӯ зоҳир мешавад. Ҷолиб он аст, ки ӯ бори аввал ба як зан зоҳир шуд. Дар ин ҳолат, занони дигар бо Марям ҳастанд ва ҳама метавонанд дар бораи ҳодисаҳо шаҳодат диҳанд. Дар он ҷома шаҳодати занро сазовор намешуд, аммо дар ин ҷо шаҳодати хушхабар аз зан оғоз мешавад. Қимати занон дар ҳаёт ва хизмати Исо аён гардид.

Сутуни чойхонаи «Роҳат»-и Душанбе бо нақшу нигори гулдор умед нишон медиҳад. Барғҳо такроран умедро тақсим мекунанд, ба монанди эҳёи Масеҳ. Ҳаёт фаровон аст ва эътимоди умед бо эҳёи Масеҳ меояд. Саҳнаи гулзор мисли «Сузани» умеди зиндагист. Фаровонии сабзаҳои баҳорӣ ба зиндагӣ ғизо ва ҷавҳар мебахшад.

Ҳангоми ташрифи Исо бо Марям, ин саҳна на танҳо намуди зоҳирӣ, балки муҳокима ва пурсишро таъмин мекунад. Исо номи вайро мегӯяд ва овози ошноии ӯ бо зикри номи вай, чашмони гирёнашро мекушояд, то Исои эҳёшударо бубинад (20:15-16). Суханони Исо

(20:17) дар бораи ба ӯ часпиданаш нишон медиҳанд, ки мо ҳамчун имондорон ба Исои эҳёшуда чӣ гуна нигоҳ хоҳем кард. Мо бадан ё қабри ҷисмониро эҳтиром намекунем, балки ибодат ба воситаи рӯҳ ва ҳақиқат аст (Юҳанно 5:24). *Ба ростӣ, ба ростӣ ба шумо мегӯям: ҳар кӣ каломи Маро бишнавад ва ба Фиристандаи Ман имон оварад, ҳаёти ҷовидонӣ дорад ва ба доварӣ намеояд, балки аз марг ба ҳаёт гузаштааст.*

Умеди мо ба Масеҳ на дар қабри ҳолӣ, балки ба Исои зинда эҳёшуда аст. Вай бо мо ва дар байни мост.

Худовандо, мо ба Ту ҳамчун эҳёшуда менигарем. Шумо бо мағлуб кардани марг умед ва кафолати ҳаёти ҷовидонӣ медиҳед. Имрӯз бо мо бошед ва ба мо умед бахшед.

Гули чор-педалӣ дар чӯб

Дар баъзе сутунҳои шаҳри Душанбе гули чорпоия чӯб бартарӣ дорад. Бо вуҷуди ин, гулҳои асосии Тоҷикистон, мисли кӯкнор, садбарг, савсан, ирис ва гулҳои худрӯй — ҳамаи ин гулҳои чорпоён нестанд. Набудани гули чорбарг ин тарҳро фарқ мекунад. Чаро рассом гули чорбаргиро, ки ба салиб монанд аст, интихоб кардааст? Ин тасвири салиб рамзи асосии масеҳият буд, ки аз роҳи Абрешим омада буд. Форсҳо махсусан хушхабарро мубодила мекарданд ва бисёре аз қабिलाҳои аввали турк ва рассомони форс салибро дар нақшҳои тасвир мекарданд, ки дар тӯли асрҳо боқӣ мондаанд. Ҳатто ин намуна дар тарҳҳои сузанӣ дар деворҳои овезон дар бисёре аз осорхонаҳои Тоҷикистон мушоҳида мешавад.

Чор педали гул бо чор замина, ки дар маркази дохили он ҷойгиранд, таъкид карда мешаванд. Он гоҳ берунии гул ба назар чунин менамояд, ки баргҳои Акантус — рамзи абадият — онро ихота кардаанд. Ин образҳо манбаи ҳаёти маънавӣ — салибро — нишон медиҳанд.

Зеро паёми салиб барои онҳое, ки ҳалок мешаванд, ҷаҳолат аст, вале барои мо, ки дар роҳи наҷот ҳастем, қуввати Худост.

1 Қўринтиён 1:18, КМ99

1 Қўринтиён 1:18–25

муҳокимаро дар бораи салиб оғоз мекунад: 18 Зеро паёми салиб барои гирифтронии ҳалокат ҷаҳолат аст, вале барои мо, ки дар роҳи наҷот ҳастем, қуввати Худост. 19 Зеро навишта шудааст: «Ҳикмати ҳақимонро ба

ҳалокат хоҳам расонд ва ақли оқилонро нопадид хоҳам кард». 20 Қучост ҳақим? Қучост китобдон? Қучост воизи ин ҷаҳон? Оё Худо ҳикмати ин ҷаҳонро ба ҷаҳолат табдил намодааст? 21 Зеро, дар ҳикмати Худо, модоме ки ҷаҳон бо ҳикмати худ Худоро нашинохт, — Худо салоҳ донист, ки ба воситаи ҷаҳолати мавъиза имондоронро наҷот диҳад.

22 Зеро ки яҳудиён мўъҷизот металабанд, ва юнониён ҳикмат меҷўянд; 23 Лекин мо Масеҳи маслубшударо мавъиза мекунем, ки барои яҳудиён васваса ва барои юнониён ҷаҳолат аст, 24 Аммо барои ҳуди даъватшудагон, чи яҳудиён, чи юнониён, Масеҳро мавъиза мекунем, ки Ё қуввати Худо ва ҳикмати Худост; 25 Чунки ҷаҳолати Худо аз ҳикмати одамон пурҳикматтар аст, ва нотаъони Худо аз қуввати одамон таъонотар аст.

Дар матн гуфта мешавад, ки каломии салиб барои онҳое, ки аз гуноҳ кўр шудаанд, аблаҳист. Вақте ки мо дар бораи салиб ҳарф мезанем, дигарон ҳақиқатеро намебинанд, ки меғўяд: «Ба салиб нигоҳ кунад ва наҷот ёбед». Бисёриҳо фикр мекунам, ки онҳо бояд худ худро наҷот диҳанд, дар ҳоле ки дигарон гумон мекунам, ки фиристодаи аҷиб мисли Исо намурдааст. Ҳарду ақида беақлӣ аст. Мо худро аз гуноҳ наҷот дода наметавонем, танҳо шахси бегуноҳ метавонад кўмак кунад. Ҳамчунин, тавре маълум аст, Исо барои нишон додани муҳаббати Худо ба ҷаҳон мурд.

Салиб қудрати Худост — сарчашмаи наҷот ва фидияи ҳар шахсе, ки ба таъмини гуноҳҳои худ нигоҳ мекунад ва боварӣ дорад. Марги Исоро эҳёи Масеҳ тасдиқ кард. Ё имрӯз зиндагӣ мекунад, то гуноҳҳои моро бигирад. Ба салиб нигоҳ кунад — қудрати Худо.

Ман ин намунаро «салиби дукарата» меномам, ки тарҳи машҳурест, ки дар Истанбули Туркия ёфт шудааст.

Инчунин ин тарҳ дар минтақаи Ҳулбук ба назар мерасад, ки салиб дар тарҳҳои чӯб ва сузанӣ инъикос ёфтааст. Аз нигоҳи таърих, дар минтақаи Ҳулбук ягон калисои калон вуҷуд надошт, аммо ин тарҳҳо ба эҳтимоли зиёд ҳунармандонеро инъикос мекунанд, ки зери таъсири Бухоро ва Самарқанд қарор гирифта буданд. Ин минтақаҳо то асри 7 аз калисоҳо пур буданд ва дар Самарқанд як маркази бузурге пайдо шуд, ки калисоҳои минтақаро назорат мекард.

То асри 9 дар назди бозори Бухоро бинои калисо вуҷуд дошт ва то он вақт таъсири

Тангаҳои асри VII дар Бухоро салибро тасвир мекунанд. Ин далелест бар он ки то чӣ андоза имони масеҳӣ дар он замон паҳн ва таъсиргузор буд. Салиб барои масеҳиёни Осиёи Марказӣ рамзи аслии эътиқод буд. Онҳо ба ягон бут ё дигар тасвирҳо эътимод надоштанд, балки салибро ҳамчун нишони наҷот эҳтиром мекарданд. То ба имрӯз, осори ҳунарие, ки бо салиб алоқаманд аст, ба мерос мондаанд ва аз он замонҳо то имрӯз зинда мондаанд.

Танги Салибдор, Бухоро

Намунаи салиб дар бинои Чойхонаи Душанбе, 2024

насронӣ хеле қавӣ буд. Дар тангаи қадимаи Бухоро дар як тараф ин салиби дукарата тасвир ёфтааст.

Тангаи дигари ба ин монанд аз Варданзи Ўзбекистон ёфт шудааст, ки дар он тасвири шабеҳ тасвир шудааст.

(Манбаъ:

[http://www.worldofcoins.eu/forum/index.php?topic=53062.0\)](http://www.worldofcoins.eu/forum/index.php?topic=53062.0)

Таърихи кандакории тоҷикон пур аз маъноӣ ғанӣ аст, ки ба мо эътиқодҳои гузаштагонӣ моро нишон медиҳад. Ман ҳайронам, то чӣ андоза ин нақшҳо ба имони бисёре аз онҳое, ки пеш аз мо буданд, ишора мекунанд. Бигзор мо ба нақшҳои чӯбӣ, ки дар дару сутунҳоямон мебинем, бо нигоҳе нав назар афканем. Шояд онҳо моро роҳнамой кунанд, то дарк кунем, ки нақшаи наҷоти Худо то чӣ андоза аҷиб аст.